

prehendere, quia tunc talis recursus non præsidium innocentie, sed vinculum potius iniquitatis diceretur.

Deinde quia verba, quatumcunque præ-
33 cisa, recipiunt congruam interpretationem
de iure, latè Mieres de maiorat. 1. p. q. 10. à
34 num. 153. & ad terminos suæ potestatis res-
stringuntur ibi à num. 158. atque etiam ver-
35 ba generalia restringuntur, vt absurdum cui-
torur, ipse Mieres d. q. 10. n. 283. & n. 298. &
iterum 1. p. quest. 60. à num. 21. & 33. imò
36 lectum iuris reducuntur, ipse Mier. d. q. 1.
n. 269. quibus locis copiosè agit, & d. q. 60.
37 à num. 9. probat, quòd talis præsumitur vo-
luntas Principis, qualis est legis scriptæ, &
naturalis rationis. Bal. in cap. 1. colum. 2. n. 3.
apud quem vel ad quos. idem Bal. in l. bonorum.
C. qui admitti. Innocent. Ioan. Andr. & An-
ton. in cap. dudum de decimis. Decius conf. 33.
38 num. 14. & consil. 114. num. 4. ergo verba pro-
uisionis quantumcunque generalia, debent
recipere interpretationem de iure, ne aliàs
sequatur absurdum contra naturam rei ge-
sta, rationem fundamentalem naturalis pro-
tectionis, vt que non excedat terminos per-
missos suæ potestatis, vt gesta contra ius &
violenter comprehendat, non autem quæ
secundùm illud, & eius permissione gesta
reperiantur.

Deinde quia verbum appositum respi-
39 cients plura determinabilia, ea determinat,
prout vniuersaliusque naturæ conuenit, cum
dilectus. vbi Cardin. & Ab. de consuetud. cap.
olim de rescript. notant Ist. in l. contra maiores.
n. 10. de inofficis test. Simon de Prat. de in-
terpret. definit. volunt. lib. 2. interpret. 4. du-
bita. 2. solut. 2. num. 267. fol. 173. Mier. tra-
ctatu de maiorat. 1. p. quest. 22. num. 221. qui
à num. 220. infinitos pendè citat ad limitatio-
nem illius regulæ, qua docemur, quòd vna
determinatio respiciens plura determinabi-
40 lia, vt omnia debeat pariformiter determi-
nare, vt scilicet, procedat, quando in om-
nibus eadem est ratio determinandi. igitur
verba generalia nostræ prouisionis Regiæ,
scilicet: *reponga lo hecho despues de la appel-
lacion*, &c. licet respiciat illicita, & violen-
ter gesta, atque etiam permissa & iuste fa-
cta, quæ sunt diuersæ naturæ, & rationis, cir-
ca illa operentur, non autem circa hæc.

41 Et post hæc scripta in terminis nostris
hanc quæstionem tetigisse reperi Cæned.
in collecta. ad decretal. collecta 17. num. si. vbi
ponit casum, postquam iudici ecclesiastico
intimata fuit prouisio, an possit taxare ex-
pensas, in quibus appellantem in sententia,
à qua appellauit, condemnauerat: qui qui-
dem dicit, pro resolutione recurrentum esse

ad Capel. Tholof. decis. 465. Felin. conf. 13.
num. 2. Marant. de ordin. iudic. 6. p. §. & quan-
doque appellatur n. 197. Anton. Gabr. lib. 3.
commun. opini. tit. de regul. iur. concl. 3. num. 54.
Guid. Papæ sing. 349. latissimè Lancelor. de
attenta. 2. part. cap. 12. limit. 1. 1. per totam. qui
quidem tractant, quando licitum est iudici
procedere ad ea, quæ tendunt in exitum
appellationis, etiam ipsa pendente, de qui-
bus nos hæctenus, ergo manifestè sentit ipse
Cæned. vt iudex scilicet, stante prouisione
Regia, non impediatur, ea facere, quæ aliàs
sibi de iure licebat, & quæ etiam ipse iudex
42 superior de causa cogniturus, non debebit,
nec poterit, reuocare de iure. quare verissi-
mè puto de istis gestis non intelligatur pro-
uio Regia, ac per consequens deneganda
est secunda eius iussio.

43 Ex iis etiam patet, teneri iudicem in re-
possessione, absolueri excommunicatos, &
leuare censuras, tum quia etiam sibi exprimi-
tur in prouisione Regia, tum quia ad id
tenebatur, etiam non exprimitur, quia est
attentatum, & quid consequitium ad de-
lationem appellationis, & eius accessorium,
quod nõ repugnat dispositioni Concilij Tri-
dent. quia de hac excommunicatione non
cognoscit Princeps principaliter, nec per
modum iurisdictionis, sed extrajudicialis
protectionis naturalis, & nuda defensionis,
cuius excommunicationis simplex factum
dumtaxat in eius consequentiam, & accesso-
riè venit causatiuè, dum tractatur de prin-
cipali articulo violentiæ, quod quantum
distet à determinatione Concilij Tridenti-
ni, latè post alios diximus supra c. 1. ad re-
sponsum primi argumenti.

44 Quemadmodum autem hæc absolutio
danda sit, vt cum effectu dicatur adimpleri
prouisio Regia, & an, & quando per pro-
curatorem, aut etiam per literas, vide pluribus
citatis, Zerol. in prax. 2. p. verb. absolutio q. 16.
& vide etiam 1. p. eodem verbo in prin. & ali-
ter quàm per absolutionem censuræ tolli
possunt. Vide latè post alios Iuristas & Theo-
logos Villalob. nouissimè in sum. tractatu 16.
difficult. 17. per totam.

45 Et cum absolutio ab excommunicatione
possit, ob aliquam causam, & rationem, per
tempus limitatum dari à iudice ad rein-
46 dentiam, vt latè Villalob. vbi proxime dif-
ficult. 23. & Couarr. in c. aliam mater l. p. §. 11.
n. 6. dubitatur nunc, an oppressus, qui vir-
tute ordinariæ de reuog. absolutus fuit per
octuaginta dies ad reincedentiam; an post-
modum intra illum terminum si declaratur
in Senatu, vim intulisse iudicem; an trans-
acto dicto termino nihilominus reincedat in
excommunicationem prædictam, ita vt egeat
absolutione.

absolutione. In quo duo casus distinguuntur.
Primus quando recurritur ad Senatum pro
47 tollenda violentia ob non delatam appella-
tionem legitimam; & tunc nullum dubium
esse potest, vt absolutione egeat, quia decre-
tum tribunalis nihil ponit in esse circa iusti-
tiam censurarum, sed declarat ab extra, vim
fecisse iudicem, cui tollenda remittitur, vt
videmus, vt etiam si superior reuocet senten-
48 tiam excommunicationis inferioris, & om-
nia ab eo processa, nihilominus indiget ab-
solutione, quam vel ipse præstat, vel iudici
à quo remittit præstandam. textus in cap. per
tuas de sent. excomm. Farin. quest. crimin. 101.
num. 68. Escacia de appella. quest. 17. limi. 22.
à num. 34. & 35.

49 Secundus casus est, quando recurrit lai-
cus, de quo reo super causa merè profana
iudex ecclesiasticus vult cognoscere, & op-
pressit censuris, qui virtute ordinariæ de
reuo. fuit ad reincedentiam absolutus, &
deklaratum est in Senatu intra terminum
absolutionis, vim fecisse iudicem ecclesiasti-
cum in procedendo, & cognoscendo, ac
propterea annullantur omnia acta, & rei co-
gnitio remittitur ad competentem secula-
rem; an postmodum reincedat transacto ter-
mino, ita vt absolutione egeat, Bobadill. in
polit. cap. 19. num. 46. firmat absolutionem
necessariam esse. Ceuall. autem in tractatu
de cognitio. per viam violentiæ. quest. 59. prope
finem. contrarium tenet, dicens, quòd pen-
dente absolutione, cum causæ cognitio re-
missa fuit iudici seculari, inhibito ecclesia-
stico nulliter procedente, postmodum ad-
ueniente termino non reincedit, quia nec
adest contumacia, nec peccatum, & sic nec
materia, super qua cadere possit excommu-
nicatio.

50 Cuius resolutio mihi difficilis videtur,
cum negotij remissio, vel retentio non fue-
rit appositæ pro causa absolutionis, prout
& in minùs dubitabili casu videmus. Et-
nim quando datur absolutio ad reinceden-
tiam per certum terminum, intra quem pars
satisfacere non potuit; hoc casu dixit Suar.
tractatu de censur. disput. 7. sectio. 8. num. 27.
sibi videri, de nouo incurrere, quia ad id
non est necessaria noua culpa, nec noua con-
tumacia (sicut quando fit absolutio ad ali-
quem actum) quia illa, moraliter loquendo,
eadem est. Villalob. autem in sum. tractatu 16.
difficult. 13. num. 6. dicit hanc sententiam
probabilem, ac etiam contrariam, quia hic
terminus fuit datus, vt satisfaciatur, & quando
non potest, ad id non est obligatus, quare
in nostra difficultate tutiorem esse absolu-
tionem censet.

51 Et pro complemento huius §. primi illud

tandem adnotabis, vt quoties per iudicem
ecclesiasticum non fuisse satisfactum pro-
uisioni, & decreto Regio, vel integrè aut
cum effectu non adimpleat secundum do-
ctrinas, quæ hæctenus scripsimus; potest
recurri ad Senatum pro secunda, & vltimo-
ri iussione, donec integraliter, & cum effe-
ctu adimpleat. quia tunc adhuc violentia
durat, quæ in Senatu denegari numquam so-
let. quoniam huius extrajudicialis cognitio, 52
nuda protectio, & naturalis defensio Regis
tantum durat, quantum violentia, non am-
plius, prout eleganter considerauit Fuluius
Pacian. consil. 164. & ex Sese adnotauimus
superius, & quia non sufficit defendisse si
defensio non durat, iuxta textum in l. 1. §. ait
Prætor. ff. quorum legat. Hippolyt. de Marfil.
in l. 2. in fi. ff. ex quibus causis. in poss. eatur. &
hoc iure vtimur, & est textus mirabilis in e.
vt fame de sentent. excommunic. & ea quæ
nos supra cap. 2. à num. 285. cum seqq.

§. II.

De prouisione processus non integri
(de autos diminutos à pragmaticis di-
cta) & quando concedi, & quomodo
concedenda.

S V M M A R I V M.

Acta omnia sunt necessaria, vt de iniquitate iu-
dicio procedentis appareat. num. 1.
Acta integra sunt necessaria gesta à iudice, quia
aliter veritas apparere non potest. n. 2.
Actorum partem non sufficit transportare. n. 3.
Acta omnia sunt exportanda. num. 4.
Nullitatem allegans tenetur, omnia acta exhibe-
re, vt possit argui contra sententiam. n. 5.
Violentiæ cognitio aliam ab extra probationem
non admittit, vltra processum. n. 6.
Asserenti acta esse diminuta, & dismembrata,
prouisio de autos diminutos dicta concedi-
tur in Senatu. n. 7.
Actus præsumitur perfectus, si aliud è conuerso
non appareat. num. 8.
Acta integra præsumuntur transportata, quan-
diu de contrario non docetur. n. 9.
Acta integra non esse, sed diminuta asserenti in-
cumbit onus probandi. n. 10.
Acta intitulata à Notario sic (copia omnium acto-
rum) præsumuntur integra. n. 11.
Etiam si ex lectura processus appareat aliquid
deficere. num. 12.
Prouisio de autos diminutos quando inspicitur
processus petitur, vel in causa proxima est in-
spiciendi, quando sit referenda eidem inspe-
ctioni. num. 13.

Prouisio

Prouiso denegatur, si ex inspectione processus conspiciatur, vel non deficere, vel deficere non essentialia ad articulum violentie, & proceditur ad eius decretum. n. 14.

Prouiso de autos diminutos quando concedatur cum termino limitato, & expensis aduersario praestandis, casu, quod non defecerint alia acta. num. 15.

Prouiso de autos diminutos conceditur postulanti, quando inspecto processu detegitur, deficere appellationem, & simul datur decretum processum non venire per ordinem. n. 16.

Acta omnia transportare in causa appellationis, siue à diffinitiuâ, siue ab interlocutoria, quis teneatur. n. 17. remissuè.

MT de iniquitate iudicis perperam procedentis appareat, acta omnia sunt necessaria, quia ex eorum inspectione apparere, supra diximus latè, & insuper facit l. eos §. super his C. de appella. cap. cupientes 16. vers. cum omnibus actis iuribus de electio. in 6. Rota coram Gipsio in vna Placentina administrationis Sacram. 1. Decembr. 1567. de qua testatur Gratian. *discepta foren. cap. 121. num. 19. B. in aut. de his qui ingred. ad appell. in princ. num. 19. col. 3. & in l. hi qui sub num. 4. C. de appell. Capell. Tholos. decis. 341. ad med. vers. aut utraque pars. Guido Papæ quest. 436. num. 9. concl. 7. Papiens. in form. appell. in verb. & in quantum. n. 6. Mascardus de probat. concl. 115. num. 5. optimè Bald. in l. 2. is apud quem versit. ex quo nota C. de edendo, & ad effectum cognoscendi naturam appellationis, an admitti debeat, vel non, tenet Anton. Afola. in comment. ad nouas constit. Sabaud. tit. 28. gl. 7. sub num. 2. optimè Crauet. consil. 273. nobilit. num. 5. volum. 2. Veronens. consil. 35. versic. secundo principaliter. text. in cap. cupientes, ibi, omnibus actis. de electio. l. nec causas. l. à proconsulibus. l. precipimus. leg. eos. §. super his. C. de appellatione.*

Ideo integra omnia acta ab eodem iudice gesta sunt omnino necessaria, quia aliter veritas certè apparere non potest, prout expressè probat Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. §. praterea: aliter autem inspectio & gesta actis diminutis ac dismembratis, & non integris, penitus corrumpunt ut post Rotæ decis. & Marquess. tenet pulchrè Ioan. Hieronym. Campa. *diuers. iur. canonic. rubr. 11. cap. 13. sub n. 3. 14. vers. & si non integraliter exportauerit. Vbi testatur Rotam iteratis vicibus, ita terminasse, ut testatur Plat. in vna Cortonenf. bonor. de Scitillo Merentij 28. Iunij 1589. quæ inter congestas à Prospero Farina. est decisio 104. decis. Fiuz. 11. n. 13. p. 3. & quòd acta integraliter sunt transferenda, quia aliter non potest causa rectè*

percipi nec cognosci tenet Marian. Anton. Marcerat. *varia. resolu. 50. num. 5. vbi allegat Trid. & decisionem Rotæ 64. num. 7. p. 1. in nouissimis. Marquess. tractatu de commiss. deuolut. caus. ad Rom. cur. 2. p. cap. 11. num. 11. fol. 592. & quòd non sufficiat productio actorum nisi integrè facta fuerit, probat Gratian. *discepta foren. 1. p. cap. 121. num. 28. per Rot. coram Cardin. Millin. Placent. Castri 4 Iulij 1601. plures citat Giurba decis. 29. per totam. & probant iura supra allegata.**

Et quòd omnia acta sunt exportanda, adeò quòd non sufficeret transportatio partit actorum, etiam facientium contra appellantem, tenet Vantius de nullità. sentent. rubr. à quo & quibus, &c. sub num. 20. & 21. Sequitur Escacia *tractatu de appellatione. quest. 20. num. 8. in princ. & quòd omnia acta debeant exportari tenet Rota per Cardin. Seraphi. Immolens. Castor. 16. Martij 1576. quam referens sequitur Gratian. *discepta foren. c. 21. sub num. 8. in fi. & 9. per quam dicit, quòd allegans nullitatem tenetur exhibere omnia acta, ut possit argui contra sententiam, citat Vanti. vbi etiam n. 10. dicit, ita seruari in omnibus curiis, siue simus in sententiis diffinitiuis, siue interlocutoriis, ut testatur Ranchi. in addit. ad Guid. Papæ quest. 20. & idem etiam quod Gratian. d. num. 9. tenent idem Ranchin. Capell. Tholos. decis. 91. & 341. Guid. Papæ decis. 431. & per eandem Rotæ decisionem Molendinen. idem dicit Aloy. Ricc. in prax. *Eccles. decis. Archiep. Neapol. appellationum decis. 510. num. 7. & per totam. tenet etiam Marecot. varia. resolu. lib. 2. cap. 43. num. 1. quare cum acta omnia sint omnino necessaria, non diminuta, sed integra, ut queat cognosci de iniquitate, & violentia iudicis, præcipuè in hac extrajudiciali cognitione, vbi alia ab extra probatio non admittitur, meritò asserenti acta diminuta, & dismembrata, prouiso, quæ de autos diminutos dicitur, conceditur, quia iniuriè est nisi tota lege perspecta iudicare, l. incuile ff. de legib. quia multoties talis potest particula processus deficere, quæ respectu articuli violentiæ sit multum necessaria, quæ vel iustificet, vel alteret, & variet naturam, aut priuilegium appellationis.***

Sed cum in dubio regula generalis sit, quòd actus præsumitur perfectus, si aliud econuerso non appareat, l. si is qui. vbi Bal. & Imol. ff. de testam. ff. in rubr. ff. de noui oper. nuntia. in fi. inde similiter acta transportata integra esse præsumitur, quandiu aliud non doceatur, ita tenet Aymon Grauet. *de antiquit. tempor. p. 2. n. 55. Marquess. tractatu de commiss. d. 2. p. cap. 11. num. 11. Gratian. in discepta foren. d. c. 121. num. 28. allegat ad id Rotæ decisionem*

decisionem Marecot. *varia. resolu. d. l. 2. cap. 43. num. 6. Farinac. decis. 884. n. 2. Giurba decis. 29. num. 3.*

Aded vt asserenti acta non esse integra, sed diminuta, incumbit onus probandi, tenent ipsi Doctores proximè citati, & fuisse dictum in vna Senogaliens. Siluæ 24. Maij 177. coram Cotta testatur Marecot. *vbi proximè. & in alia Mediolanen. bonorum Emphyteoti. 10. Ianuarij 1602. coram Domi. Ludouic. pariter testatur Gratian. d. cap. 121. n. 29. idem tenet Escac. de appella. quest. 20. num. 15. vbi per Crauet. testatur de communi opini. & ita testatur etiam latè Rot. Roma. decis. 64. fuit resolutum num. 3. in fin. & n. 4. & 7. p. 2. diuers. Rota decis. 63. n. 4. p. 1. diuers. Marquessa. supra n. 12. Giurba vbi proximè. vbi extra hos alios citat.*

Quod maximè procedit, quando simus in copia actorum, & esset adnotatio intralata (copia omnium actorum) prout ita prædicari firmat Escacia *vbi proximè n. 16. qui vltèrius n. 17. hoc extendit etiam, si ex le. tura processus appareat, aliquid deficere, quia adhuc asserenti diminutionem actorum incumbit onus illam probandi, & extare alia acta non transportata, Rota decis. 64. sub num. 8. vers. quinimo.*

Quare cum in Senatu aliqua non potest admitti probatio, ne differendi occasio detur, aliter consulitur malitiis, & cauillosis dilationibus. etenim si quando tribunal incepit inspicere processum, vel præsto est, aliqua pars asserat, acta deficere, & esse diminuta, nihilominus non suspenditur inspectio, sed illi referatur prouiso petita. et si processu inspecto cognoscatur malitia petentis, sola differendi causa moti, quia vel non deficient acta aliqua, vel quæ deficient, nihil tangant violentiæ articulum, illique nec profint, nec noceant, ut tenet Scacia *vbi proximè n. 13. textus optimus in l. argentar. §. edi autem. ibi, edi autem ratio ita intelligitur, si à capite edatur, nam ratio nisi à capite inspiciatur, intelligi non potest.) & iterum; sed vt ea sola pars, quæ ad instruendum aliquem pertineat, inspiciatur, & describatur, &c.) ff. de edendo. tunc denegata tacitè vel expressè prouisione de autos diminutos petita proceditur ad decretum.*

Si autem tempore, quo petitur prouiso hæc, præ manibus non habetur processus, vt quando petitur die, quo non solent violentiæ inspicere, & Senatus præsumit malitiam, & dilationis causam, vel quando aliàs est dubius per processum inspectionem, an sint alia acta, vel non, solet concedere prædictam prouisionem ad breuem, & limitatum terminum, intra quem si acta, quæ deficere

asserit, non adducat, soluat expensarum nomine alteri parti tot drachmas in dies, & insuper termino transacto inspicietur processus.

At verò si post inspectionem processus cognoscat Senatus deficere appellationem, decernitur causam nõ venire per ordinem, darique iubetur parti insistenti & postulanti, prouisionem de autos diminutos, qua intimata iudici ecclesiastico, & tabellioni, integraliter omnibus actis inspectis, iterum in Senatu datur nouum decretum, an violentia facta fuisset, vel non, & hoc iure vtinur.

Quis autem in causa appellationis siue ab interlocutoriâ siue à diffinitiuâ teneatur omnia acta primæ instantiæ exportare, & quorum expensis, & an dispositio Tridentini procedat in omnibus iudiciis tam delegatis quam ordinariis vltra Episcopos, de quibus loquitur, & de pluribus aliis mirabilibus difficultatibus huius materiæ exportationem actorum expectantibus, latissimè & copiosè videre poteris per omnes Doctores modernos in hoc §. 2. citatos, apud quos etiam plenè; an sententia lata & processus gestus per superiorem actis non integrè exportatis teneat, vide per eos, præcipuè Scaciam, Marecot. Gratianum, & Ioan. Hieronym. Campanill. & alios ab eis citatos, de quo nos infra hac 1. p. cap. 7. Marius Giurba decis. 29 à princ.

§. III.

Quod ius, seu stylum, an Rotæ, an tribunalis ecclesiastici, quàmve opinionem, Regius Senatus attendere debeat in articulo violentiæ. & an in dubio iudicem vim fecisse, decernat.

S V M M A R I V M.

Senatores inter cognoscendum de violentia articulo, præ oculis habere debent ius canonicum, consilia, & decreta ecclesiastica. n. 10.
Index superior inter cognoscendum an inferior bene vel malè processerit, attendit statuta, & stylum tribunalis iudicis inferioris. num. 2. & 3.
Causa ecclesiastica vt usura, iuramentum, &c. si tractetur coram iudice seculari, decidenda erit secundum ius canonicum, non civile. n. 4.
Læicus litigans coram iudice ecclesiastico, iure canonico, & tribunalis stylo adstringitur, & conuerso. n. 5.
Index ecclesiasticus subrogatus in locum iudicis secularis

secularis eodem modo procedit, quo iudex secularis procedere debebat. n. 6.
 Appellationis delatio, seu non, est de appendicibus prima instantia, & ideo eius status, & stylo subiacet. num. 7.
 Appellatio est de ordinatoris iudicij, & ideo stylus & ius illius, à quo proponitur, est attendendus. num. 8.
 Articulus, an appellationi sit deferendum, vel non, respicit ordinatoris iudicij. n. 9.
 Ordo, & stylus tribunalis, ubi proponitur appellatio, attenditur, in possibilitate appellandi. num. 10.
 Quod multo magis procedit in appellatione ab interlocutoria ante diffinitivam. n. 11.
 Stylus, delatio appellationis iudicij inferioris, tenetur attendere superior, inter cognoscendum, an sit deferendum appellationi. n. 12.
 Senatus inter cognoscendum, an sit deferendum, attendere debet ius canonicum, & constitutiones Synodales, sed & stylus illius iudicij ecclesiastici, à quo est appellatio emissa. n. 13.
 Senatores inter discernendum violentie articulum deficiente iure canonico, an potius attendere debeant ius civile, quam regium. n. 14.
 Qui teneant affirmatiue. ibidem.
 Iudex ecclesiasticus deficiente iure canonico potius debet attendere ius Regni, quam ius civile, & de conuerso. num. 15.
 Laicorum leges non ligant clericos. n. 16.
 Et quando secus. ibidem.
 Laicorum lex si est, vel approbata per Papam, vel tacite recepta: debet attendi in foro ecclesiastico. n. 17.
 Stylus tribunalium Regalium multoties practricatur in foro ecclesiastico, & approbatur per Rotam. num. 18.
 Senatus in cognitione per viam violentie an potius attendere debeat stylum Romane Curie, quam illius tribunalis, de cuius violentie conqueritur. n. 19.
 Stylus de partibus etiam contrarius stylo Rota in ipsa attenditur in litibus, qua transportantur ad Curiam. n. 20.
 Stylus iudicis à quo in ordinatoris iudicij, Rota, & quilibet superior tenetur obseruare, etiam contrarium stylo sui tribunalis. n. 21.
 Senatus inter discernendum articulum violentie, quam opinionem seruare debet. n. 22.
 Opinio communis Doctorum siue in lecturis, siue in tractatibus, vel in consilijs, sequenda est per iudicem. n. 23.
 Opinio, qua plurimorum autoritate comprobatur, presumitur verior. n. 24.
 Nec ab ea recedendum in iudicando, & consulendo. ibidem.
 Senatus inter discernendum articulum violentie, adherere debet communi Doctorum, quam neglexit iudex ecclesiasticus. n. 25.

Opinionibus duabus contrarijs aequè probabilibus, seu communibus, iudex ecclesiasticus potest, quam maluerit eligere. num. 26.
 Etiam in foro conscientie. n. 27.
 Senatus praeside tenetur inherere ei opinioni, quam de iure potuit iudex ecclesiasticus eligere. n. 28.
 Vim fecisse declarat Senatus in dubio consistente in subtilitate iuris, aut facti intricatione, &c. num. 25.
 Violentia sapit odium, & delictum. n. 30.
 Appellationi in dubio deferendum est. n. 31.
 Innouare non debet iudex, sed supersedere in executione, ubi est dubium iuris, vel facti, an appellatio teneat. n. 32.
 Delatio appellationis si patitur dubium, etiam ubi regulariter est prohibita, deferendam est. num. 33.
 Prohibitio appellationis in possessorio, &c. est limitatio regulae, & per admissionem in ea in dubio redimus ad eandem regulam. n. 34.
 Causis duabus concurrentibus, alia permittitur, alia prohibita appellationis, haec ut fortior attenditur, quando constat aperte de prohibitione, secus si dubie. n. 35.
 Recursus ad Regem est fauorabilis omnino, & omni iure permittitur, sub limitibus defensionis naturalis contentus. n. 36.
 Recursus ad Regem vergit in utilitatem vtriusque reipublice, & iurisdictionis ecclesiasticae. n. 37. & seqq.
 In violentie cognitione non tractatur de imponenda pena iuris, sed an sit deferendum, vel non. num. 38.

LICET in specie Doctores tractantes de huius recursus ad Regem per viam violentie materia nihil de propositis difficultatibus attingant, ex omnium tamen mente clarissime apparet, quod Senatores inter cognoscendum de hoc violentie articulo, teneantur respicere ius canonicum, statuta, & consilia, & decreta ecclesiastica. Omnes etenim dicti Doctores asserunt, Principem posse vii hac protectione, quocies iudex ecclesiasticus contra decreta ecclesiastica, & sacros canones vim facit, denegando appellationi permittit, & violenter eadem pendente exequendo.

Sed ut articulus iste magis in specie tibi liqueat, notare debes. Primò, quòd quando agitur coram alio iudice de processu alterius, an male, vel bene processerit, iudex superior debet attendere, & considerare dumtaxat, an inferior seruauerit statuta, & stylum sui tribunalis, ubi iudicauit. ita tenet Alexand. consil. 164. circa dubitationem num. 3. & sequentibus. & n. 8. lib. 6. Scacia de appella. quest. 18. sub num. 10. versiculo infero secundo. &c.

& post Ioan. Andr. in rubr. de consuetud. & ex alijs idem firmat Roland. à Valle consil. 48. n. 16. & 23. fol. 173. nam in his, quae respiciunt processum, superior debet attendere statuta, & stylum iudicis inferioris. Bal. in Margarit. ad Innocent. in verb. index appellatio. sequitur Guid. Pap. tract. de appell. q. 52. sub n. 40. tom. 5. fol. 59. Rebuff. tract. de appell. art. vlt. gl. vnic. n. 44. Nat. conf. 353. cum quidem n. 10. & quibus casibus dicatur legem seu statutum respicere ordinatoria, vel decisoria iudicij, vide latè Grassis de effect. clericat. effect. 2. à n. 133. cum sequentibus.
 4 Hinc est, quòd si de re ecclesiastica agatur coram iudice seculari, prout vsura, iuramento, & similibus; tunc causa decidi debet secundum ius canonicum, non secundum ius civile, text. gloss. & comuniter Doctores in c. canonum statuta 1. in ord. de constitut. per quem text. ita ibi adnotauit Ab. Socin. in cons. 77. n. 20. vol. 1. Marant. de ordin. iudicio. in 3. p. n. 73. cum alijs, latè per Felin. in c. cum causis n. 1. de testib. Afflic. decis. 322. vbi Vrsill. Cifuent. in l. 3. Tauri n. 3. Auill. in cap. prat. c. 19. gl. guardar. n. 3. Montalb. in l. 4. tit. 5. lin. 1. fori verb. acuerden. Villalob. in antino. iur. c. 1. n. 14. & 15. Placa de delict. cap. 1. n. 24. Didac. Perez in praemio legum ordin. q. 3. Bernard. Diaz in prat. c. 60. n. 7. Burgos de Paz in l. 1. Tauri n. 602. Ioannes Gutier. de iurament. confirm. 3. p. cap. 17. n. 8. qui alios allegant, Marta de iuris. 4. p. cent. 1. cas. 50. n. 5.
 5 de quo habetur in c. si. de praescript. Hinc est vt laicus litigans coram ecclesiastico iudice, adstringitur iuris canonici dispositionibus, & iudicij ecclesiastici stylo, sicut econuerso, Philip. Franch. in cap. si duobus 7. §. denique num. 2. versic. quid autem si laicus & num. 3. & 4. de appellatio. Arretinus in cap. quod clericis 11. n. 9. & 10. de foro compet. Decius in cap. Ecclesia sanctae Mariae num. 151. vers. ex praemiss. & numer. sequentibus de constitut. & esse communem omnium opinionem refert, & sequitur Caes. Contard. in lege vnica limi. 4. numero 6. Cod. si de momenta. poss.
 6 Et facit, quia nam si iudex ecclesiasticus subrogatur in locum iudicis secularis, debet procedere eodem modo, & eadem forma, qua secularis procedere debebat, docet Ab. in d. c. Ecclesia sanctae Mariae n. 3. de constitut. Rebuff. in tract. denominat. num. 23. pag. 140. Mandos. consil. 5. n. 16. Mier tract. de maior. 3. p. q. 11. n. 19. in nouiori impress. ergo econuerso ex identitate rationis.
 7 Et magis in terminis facit elegans doctrina, quia appellationis admissio, seu non admissio, scilicet; an sit deferendum, vel non, est de appendicibus illius instantiae, cui Salgado de protect. Reg. Tom. I.

ius est sententia, à qua appellatur, & ideo subiacet statuto, & stylo illius loci, & iudicij, in quo est lata sententia, Rota Roman. decis. 339. resoluunt Domini n. 1. & 2. part. 2. diuers. & quòd appellatio fit de ordinatoris iudicij, & propterea in articulo, an causa sit appellabilis, vel non appellabilis tanquam pariter ordinatoria, sit attendendus stylus, ius, & statutum iudicis, à quo lis tractata fuit, tenuit, & saepius Rot. vt testatur Achill. de Grassis decis. 12. alijs 238. appellationem esse numero 1. de appellatio. fol. 108. quam refert & sequitur Marquestan. tractatu de commiss. part. 1. de commiss. appellat. super diuers. cap. 28. num. 5. fol. 208. in secunda impressione, & dixit eadem Rot. decis. 181. in caus. Parmens. sub numero 6. part. 3. lib. 2. diuers. Scacia tractatu de appellatio. quest. 18. num. 5. vbi etiam dicit, quòd articulus an sit appellationi deferendum, vel non deferendum, respicit ordinaria iudicij, secundum opinionem magis communem, receptam, & consequenter litigantes in Rota, etiam si in temporalibus nullo modo essent subiecti Papae, ligentur constitutione Aeguidiana, disponente super delatione appellationis in possessorio deneganda, idem tenet Caes. Contard. in l. vnica in quibus Egidia. quest. 6. sub n. 6. & 7. Cod. si de momen. poss.

Et quod in possibilitate appellandi attendatur stylus, & ordo tribunalis, ubi proponitur. Baldus in lege 1. versiculo extra queritur numero 10. Cod. ne liceat tercio pronoca. Alexand. in l. 1. sub numero 14. versiculo extra gloss. ibi, deinde Bart. & sub numero 18. versus fin. & n. 19. ff. de legat. 2. Felin. in c. super his 16. n. 13. limi. 7. sed contrarium, de accusati. quòd multo magis procedit in appellatione ab interlocutoria ante diffinitivam, scribunt Archidia. in cap. non ita 18. 2. q. 6. Ab. in cap. Ecclesia sanctae Mariae in 1. repetit. sub num. 25. de constitut. Philip. Fran. in c. si duobus 7. §. denique sub n. 4. de appella. & post Decium Scacia de appella. q. 20. n. 7. & n. 10. & quòd iudex de grauamine appellationis cognoscens, an sit deferendum, vel non, & similibus, quae respiciunt ordinaria iudicij, debeat sequi, & attendere statuta, stylum, & constitutiones, iudicis à quo, vide latè per eundem Scaciam ibi à num. 1. ergo sequitur euidenter, quòd cum in hac extrajudiciali cognitione per viam violentiae tractetur, an iudex à quo illam commiserit, denegando delationem appellationi, & ea pendente violenter processerit ad executionem; non solum ius canonicum in genere, sed in specie statuta, constitutiones Synodales, & stylum illius iudicij ecclesia

ecclesiastici, debeat Senatus inter decernendum violentiam omnino & precise attendere, & prae oculis habere.

14 Sed quid si deficit ius canonicum, quod in illo casu specialiter nihil determinat, an recurrendum erit potius ad ius civile, quam Regium? Videtur quod sic, prout in terminis similibus dicit Præpos. in c. consuetudo 1. d. in 3. col. & Petr. de Reuena in Alphabeto aureo in allegatio. in materia consuetudinum in prin. in 5. col. ad fi. quod in Hispania iudex ecclesiasticus potius debeat iudicare secundum leges Imperiales, quam secundum leges Regni, ergo Senatus in detegenda violentia, cum debeat attendere ius, quod sequitur iudex ecclesiasticus, videtur debere attendere ius civile, non Regni.

15 Sed contrarium verius est de iure, in utroque casu, imò quod iudex ecclesiasticus, deficiente iure canonico, debeat omnino recurrere potius ad ius Regni, (quia est ius commune ipsius,) quam ad ius civile, & leges Imperiales, siue econuerso, ex sententia Bal. in l. 1. C. de cesio. bonorum. Ant. & Ab. in c. licet de for. cõpet. tradit ex nostratibus latius Palac. Rub. in introduct. ad rubr. de donat. inter n. 15. & 16. Villal. in antinom. iur. litera. . . §. 1. n. 14. Didac. Perez in legib. ordin. in q. 3. proemial. Parlador. in Sequicentur. differ. 52. à n. 1. & 2. vbi alios contrarium tenentes recenset, hanc tamen veriorē dicit, eam etiam post Palac. Rub. & Doct. Villadieg. tenet etiam & bene probat Salced. in additio. ad Bernard. Diaz in practica. crimin. canon. cap. 66. sub n. 7. fol. 245.

16 Et comprobatur etiam, quia licet leges laicorum non ligent clericos (prout tenent nonnulli citati per Mart. tract. de iurisd. 4. p. cent. 1. cas. 50. à n. 1.) tam id non procedit, primò quando deficit prouidentia iuris canonici, quia tunc recurritur ad leges laicorum. text. in c. 1. de noui oper. nuntia. & ea, quæ hæc tenus diximus.

17 Secundò etiam si non deficiat; tamen lex laicorum vel est approbata per Papam, vel tacite recepta, quia tunc debet attendi in foro ecclesiastico, vt firmat ipse Marta ibi n. 3.

18 & hinc est, quòd quotidie videmus, stylum tribunalium Regalium seruari, & praticari pariter in iudiciis ecclesiasticis, qui licet deuiet à iure, & stylo Romanæ Curie; nihilominus sustinetur, & approbatur per Rotam Romanam, prout plures decisiones citauimus ad idem infra 3. part. cap. 9. ante fin. à n. 233. vbi late. Et pro hac parte facit l. 1. in fi. tit. 18 lib. 6. recapit. quia leges Regni, quando praticantur in vtroque foro, debent omnino seruari, nec à tali praxi recedendum Cumian. super Ritum magna Cur. c. 40. n. 279. plures citat Carpat. super statu. Mediolan. in preliudij

n. 600. & 601. Alciat. tract. de presump. reg. 3. presump. 44 n. 17. Grass. de effect. cler. eff. 2. n. 133.

Igitur cum vt superius probatum est, Senatus debeat attendere ius, & stylum iudicis, & fori ecclesiastici, quæro, an potius debeat attendere stylum Romanæ Curie, prouenientem tanquam à fonte, & origine iuris perennis; an verò stylum particularem tribunalis iudicis, de cuius violentia conqueritur. In quo breuiter, & resolutiue dico, etiam in essentialibus iudicij teneri Senatù potius præ oculis habere stylum, & praxim iudicis ecclesiastici, quam Romanæ Curie; etenim ipse iudex ecclesiasticus sui tribunalis stylum tenetur seruare, in tantum, quòd etiam in litibus, quæ de partibus transportantur ad Curiam, etiam in Rota attenditur, & approbatur, quantumuis contrarius sit eiusdem, scilicet; Rote stylo, & etiam in essentialibus, vt pluries indiesque terminauit Rota secundum varietatē casuum, vt in vna Pampilonensì Parochiali 14. April. 1567. vt testatur Lancelot. de attent. 2. p. c. 4. in presutio. n. 312. & in vna Cordubens. decimarù 14. Ianua. 1594. corà Seraphino, & in alia Calagurrita. oblatio. 26. Maij 1590. coram Comitum, & in alia Toletana decimarum, de Sarre 18. Febr. coram Paphilo, & alijs sapiens. de quibus testatur Hieron. Gonzal. in regul. de mens. & alterna. gl. 9. §. 1. in aduortio. n. 55. Casar de Grass. decis. 6. n. 6. de sentent. & re iudi. Caputaquen. decis. 165. p. 3. & fuisse determinatum in vna Calagurrita. iuris votandi 19. Ianuarij anno 1590. coram Orano, testatur Hieron. Gonzal. vbi proximè n. 115. & à n. 154. & à 117. idem affirmat fuisse per Rotam determinatæ, in alia Burgen. concedendæ licentiæ, corà Orano de anno 1585. & in alia Pampilonensì Parochiali 13. Iunij 1600. idem firmat Pute. decis. 258. n. 3. lib. 1.

21 Quam conclusionem probant Cæs. Contard. in l. vni. in quibus Eguidiana q. 6. sub n. 6. & 7. C. si de momen. poss. Rot. Roma. decis. 330. resoluunt. à prin. vsque ad n. 3. p. 2. diuers. Scacia de appell. q. 18 n. 5. 9. & 10. & satis clare probant omnes DD. superius à princ. huius §. 3. dum affirmant, quòd in ordinatorijs iudicij Rota, & quilibet alius iudex appellationis tenetur seruare stylum iudicis à quo, etiã si sit contrarius stylo sui tribunalis, apud quos videre poteris. sed quia de hoc articulo in multis casibus specialibus, & scitu dignissimis plura diximus infra 3. p. c. 9. prope fi. versic. illud tamen valde vtilissimum, à n. 233. vsque ad fin. & nonnulla etiam 4. part. cap. 1. ante fi. vers. at verò notandum est, à n. 86. ideo ad ea libenter te remitto.

22 Quid autem vbi contraria est DD. opinio, quado alij faciunt articulum appellabilem,

lem, alij verò non appellabilem, & tunc prima erit conclusio, quòd quando in aliqua difficultate reperiuntur Doctores contrariæ & repugnantis sententiæ, siue id in lecturis, tractatibus, vel consilijs contingat, illa opinio regulariter præferri debet, quæ communis dicitur, vel quæ plurimorum Doctorem auctoritatibus corroboratur, vt tradit Bernard. Diaz in regul. 107. vbi Salced. in addit. III. in authenti. nouis n. 22. C. de inoffic. test. & in aut. si qua mulier n. 12. C. de sacros. Eccles. Ab. in c. prudentiam n. 4. de off. delegat. Decius conf. 422. ex prin. & conf. 441. n. 14. plures refert Ioan. Gratia. regul. 252. pulchrè & latissimè Alphons. Oieda de benef. 2. p. c. 1. ex n. 16. Anton. Corrat. in tract. cõm. opin. in presutio. ex n. 27. Montier. in presutio. decisio. n. 31. Tiraq. de penis temp. n. 51. & n. 64. vbi optime decidit, quòd quando varix sunt opiniones, illà esse eligendam, & tenendam, quæ plurimorum Doctorem auctoritate comprobatur, præsumitur enim verior ex Menochio de presumpcio. lib. 2. presumpcio. 71. n. 2. Corbantes in l. 1. Tauri n. 1. Humad. in Schol. ad Greg. Lop. in prolog. partii. gl. 18. n. 1. Mascar. de probat. cõcl. 138. n. 4. & Cæned. in collect. 2. p. collect. 84. n. 4. vbi plures refert in nouiss. in quest. canon. q. 8. n. 10. ab eaque cõmuni opinione recedere non debemus, nec in iudicando, nec in constituendo. Morla in Empor. iur. 1. p. tit. 2. q. 5. n. 6. Burg. de Paz in proem. legu. Tauri n. 251. Ceuall. in proem. pract. quest. ex n. 30. Dec. cõf. 131. in fi. Roland. conf. 60. n. 40. vol. 1. & cõf. 16. ex n. 22. vol. 3. subdiès fatuum esse recedere ab ipsa communi. & post plures alios tenet Cæned. d. q. 8. sub n. 10. quare si iudex ecclesiasticus hanc communem DD. neglexerit, supremus Senatus, de articulo violentiæ cognoscens, illi inherendo (prout tenetur) iuxta illam decernet cum sit communis.

26 Si autem in aliquo articulo duæ sint Doctorem opiniones, alia permittens appellationis delationem, alia autem negans, vtraque tamen opinio probabilis sit, vel æquè communis; tunc cum iudex ecclesiasticus possit quam maluerit, licet eligere propter dubium existens, & auctoritatem Doctorem vnamquamque tenentium, vt ex Gutier. in lib. 1. canonicar. questio. c. 13. n. 23. Mercad. Sor. & alij citati & sequuti à Cæned. in 1. p. collect. 428. num. 17. Salon 22. q. 63. art. 4. controuers. 2. col. 1093. & ex Neutz. & alijs resoluunt Cæned. in d. q. 8. n. 22. videnda sunt quæ Villalob. nouiss. in Summa tract. 1. difficult. 5. post Azor & alios dicentes omnes, hanc doctrinam procedere etiam in foro conscientia; quare hoc casu precise, & necessariò tenetur Senatus, eidem opinioni per iudicem ecclesiasticum electe inhibere, quoniam nullo

modo potest de iniquitate redargui. cessat enim violentia, vbi ius assistit, licet enim & sibi permissum gerit ille iudex, de quo dumtaxat queritur in detegenda violentia; anne contra ius denegauerit delationem appellationis, & ira tenendum est.

29 Et pro complemento huius §. 3. quid dicendum, vbi cessant prædicta, sed dubietas aliunde prouenit, puta; ex subtilitate iuris, aut ex intricacione processus, & si quæ sint alia; an in dubio Senatus debet declarare, violentiam iudicem fecisse in non referendo. & partem negatiuam vtget, quia violentia sapit odium, & delictum l. si quis in tantam furoris peruenit audaciam. C. unde vi l. i. l. i. ff. de vi publica, qui est text. expressus, ergo in dubio vim non fecisse decernendum.

31 Sed contrarium verius est, & sequendum, imò in dubio vim fecisse iudicem non deferentem appellationi, cui de iure in dubio deferendum est, probant Speculat. tit. de appellatio. §. nunc dicamus n. 2. in fi. & sub n. 6. & n. 8. lib. 2. fol. 194. Philip. Franc. in c. de priori. 31. ibi, aut sumus in dubio. & in c. constitutus 45. n. 18. & in c. vi debitus sub n. 43. vers. in eadem ibi, in tali dubio de appellat. Cardin. Alexand. in c. cum speciali 61. §. porro sub n. 16. eodem tit. Rebuff. de sentent. exequit. art. 7. gl. 1. num. 3. fol. 359. Alexan. in l. 1. ff. si quis cautio. Soci. conf. 39. n. 1. vol. 4. Marant. de ordin. iudi. tit. de appella. 6. p. num. 267. Tiraq. tract. le mort fait. p. 6. declar. 6. n. 10. fol. 120. Angurif. conf. 76. de trib. sub num. 1. & 2. lib. 1. Neuzianus conf. 44. n. 9. Crot. conf. 124. n. 11. Roland. à Valle conf. 34. n. 3. vol. 3. Vincent. de Franch. decis. 120. n. 4. Cornaz. in decisionib. Rot. Lucen. decis. 193. n. 1. Tiber. Decia. conf. 44. num. 32. vol. 1. Fulu. Pacia. conf. 127. n. 1. & 18. Prosp. Farj. decis. 418. & 870. Petr. Surd. tract. de aliment. tit. 18. priuil. 60. sub n. 1. & 2. & idem in conf. 163. arbitror n. 5. vers. 3. vbi lib. 2. & iterum ipse Surd. conf. 271. n. 17. & in decis. 36. n. 2. Marquestan. tract. de commiss. p. 2. de commiss. appellatio. p. cap. 1. num. 7. fol. 5. & quòd in dubio fiat interpretatio quòd appellatio deferatur, Alexan. conf. 113. viso themate n. 2. lib. 5. & quòd vbi de iure, vel de facto est dubium, nunquid appellatio teneat; tunc iudex à quo debeat superfedere in executione, ita vt nihil debeat innouare, scribit Specul. d. §. nunc dicamus n. 8. Ioan. Andr. in c. pastoral. 28. n. 10. in fi. de off. & potest. iud. deleg. Philip. Franc. in c. confit. 45. sub n. 18. Sigismund. Scacia de appella. q. 17. amplia. 10. n. 60.

33 Quod procedit, etiam in casu, in quo appellatio sit regulariter prohibita, puta, in causa possessoria, quia nihilominus si adfit dubitatio circa delationē, vel nō delationē appellationis, debet admitti. Cæs. Contar. in

l. unica limit. 27. numer. 1. & sequentibus. & idem in quæst. 1. numero 43. in fin. & num. 44. Cod. si de momen. poss. Scacia ubi proximè d. quæst. 17. amplia. 16. num. 64. Petr. Surd. consilio 163. arbitror. num. 6. lib. 2.

Nec obstat, quod in dubio regulæ est inhærendum, quoniam in causis possessoriiis prohibito appellacionis est limitatio regulæ generalis, permissiuæ in omnibus regulariter & per admissionem in dubio, redimus ad regulam, prout etiam dicit Scacia ubi proximè n. 64. ubi etiam satisfacit illi difficultati, quod concurrentibus duabus causis permissiuæ scilicet, & prohibitiuæ, hæc ut fortior attendenda (de quo nos latius amplissimè infrà 2. p. cap. 7. per totum, & 3. p. c. 1.) quia procedit quando constat aperte de prohibitione, secus quando est dubium, quia tunc debemus, regulæ adhærere permissiuæ, ut dictum est. igitur euidenter fatendum est in dubio deferendum, & respondendum debere decernere Senatui.

Nec obstat quod simus in odiosis, quia imò tota ista hæc extraiudicialis cognitio, & recursus ad Regem, si sub limitibus defensionis naturalis contineatur, est fauorabilis, & ab omni iure, naturali, diuino & positio proueniens, & permissus; quare valde vtilem dixit Suarez lib. 1. de immunit. Ecclesiast. cap. 44. n. 43. Ceual in tract. de cognit. per viam viol. gl. 4. sub n. 4. & in q. 897. sub n. 152. Cæned. in q. canon. 45. n. 9. 35. & n. 45. Morl. in 37. emp. iur. tit. 2. de iurisd. quæst. 14. n. 8. qui affirmant, quod cum vergat in vtilitatem reipublice vtriusque, ideo dicitur fauorabilis. Nec obstat, quod punitur iudex, quia in hac extraiudiciali cognitione nihil de poena iuris tractatur imponenda, sed dumtaxat de nuda delatione, agi debuerit iudex deferre, vel non, & ita tenendum est. Et quod hic recursus ad Regem sit fauorabilis, & vtilis iurisdictioni ecclesiasticæ, tenet post Manuel. Roder. Nauarr. Couarr. Pacian. & Chaqueri. nouissimè Torre-Blanca tractatu de magia lib. 3. cap. 26. n. 32.

§. IV.

Prouisio expedita vigore decreti Regij, quo vim fieri est declaratum, quem admodum intimanda sit iudici degenti in alterius tribunalis districtu, & à duobus iudicibus ad inuicem precedentibus, existentibus in diuersis tribunalium districtibus, emissarum appellacionum, pro delatione quod tribunal audeundum.

S V M M A R I V M.

Leg. Regia 36. tit. 5. lib. 2. recopil. verba inferuntur, disponit tribunal, sub cuius districtu degit iudex ecclesiasticus vim inferens, ad eundem esse pro illa tollenda. n. 1.

D. l. Regia determinatio prouide obuiat pluribus inconuenientibus consideratis. n. 2.

Violentia tempore, & etiam querela, & decreti, si iudex ecclesiasticus degat sub vno districtu, & ad prouisionis intimationem in districtu alterius tribunalis absens reperitur, quomodo intimatio sit facienda. n. 3.

Citatio ab vno territorio emanata non potest fieri degenti in alio, nisi per literas requisitorias. n. 4.

Actus extraiudiciales obique geri possunt, iudiciales non nisi intra territorium. n. 5.

Prouisionis Regia intimatio non est citatio, sed monitio, & certioratio extraiudicialis, que geri potest etiam per iudicem incapacem. n. 6.

Iudex laicus potest aliquid intimare clerico, ut certiorato parat prouisionem, aut constituat in mora, aut mala fide. n. 7.

Prouisionem Regiam ab vno tribunalis legitime cognoscente de violentia, ut intimeret iudici postea degenti in districtu alterius, tutius erit, presentare in altero tribunalis. n. 8.

Prouisione Regia intimata iudici ecclesiastico in alio districtu, non obtemperanti, ubi petenda est secunda, & tertia iussio, ac poena comminata temporalitatum exequenda. n. 9.

Tribunal quod audeundum, si à duobus iudicibus ad inuicem se inhibentibus est appellatum, degentibus in diuersis districtibus Senatuum. num. 10.

Senatus is est audeundus pro tollenda violentia, ubi degit iudex, à quo appellatur, eo quod dedit se pro inhibito. n. 11.

Senatus is est audeundus, ubi degit iudex inhibens, à cuius grauamine, & inhibitione appellatur. n. 12.

Senatus quis audeundus, quando est appellatum à facto vtriusque iudicis inhibentis, & inuicem inhibentium, degentium in diuersis districtibus. n. 13.

Iudex vterque est competens ad cognoscendum de eo, qui existens in vno territorio occidit alium existentem in altero territorio cum scilicet. n. 14.

Senatus vterque si à qualibet parte appellante, & concurrente adhiberetur, maxima sequeretur repugnancia, contrarietas & absurdum, alienum à natura Regia protectionis. n. 15.

ET pro huius §. breuissima resolutione primitus supponenda sunt verba l. 39. tit. 5. lib. 2. recopil. cuius hæc sunt: *Otro si porque suele succeder diferencia, a qual de las audiencias han de ir los procesos, que se mandan lleuar por via de fuerza, quando los jueces ecclesiasticos que proceden,*

ceden, estan o reciden allende, o aqueude de rajo, haemos por bien declarar y declaramos, que los tales procesos vayan acada una de las dichas audiencias, de baxo de cuyos limites esnuiere el juez ecclesiastico, y allase determinen por los oydores dellas: sin embargo de otra qualquier cedula que se aya dado para que fuesen a la audiencia, lo cuyos limites fuesse el Reo.

2. Necessaria fuit valde huius legis tam prouida determinatio, siquidem vnaquæque audientia suprema certos habet limites, & notorios, aliter enim si liberum fuisset oppresso, quamlibet adire Regiam audientiam ad sui electionem; intricabilis foret labyrinthus, & inextricabilis confusio. Siquidem duo appellantes, puta; ab eadem sententia (quod possunt inquantum contra, prout alibi suo loco latius) vnusquisque eligeret tribunal, & se inuicem impediret, cognitionem, vel magnam parando dilationem, vel simul cōcurrente cum prouisionibus ordinariis, requireres notarios pro processu exportatione. Hinc si Reus originatus in causa appellacionis fiat actor, & an appellans actor, fiat Reus, inde etiam præuentionum discordia quotidie oritur, & alia innumerabiles confusiones; & inconuenientia, qua tacitè sentit l. Regia ibi, *suele succeder diferencia.*

Hac enim noua determinatione, qua longè vtilior est, prædictis difficultatibus obuians, vnusquisque facillimè, & sine controuersia aliqua potest, si vi opprimatur à iudice ecclesiastico, illud adire tribunal, sub quo deget iudex ipse, in qua quidem insuper duas difficultates subsistere reperio, prima quid si tempore intimandæ prouisionis vnus tribunalis Regij, iudex ecclesiasticus absens inueniatur in districtu alterius, quid faciendū, aut quomodo intimanda, quia iuxta dispositionem text. in l. à D. Pio. §. sententiam Roma dictam ff. de re iudi. & latè Couarr. in pract. q. c. 16. n. 7. & Clem. Pastoralis. §. despiceret de re iudi. l. ff. de iurisd. omni. iudi. Rebuff. in tract. de liter. requisito. à prin. qui plurimos citat. Paz in prax. 4. p. 1. tom. cap. 2. num. 10. & per totum cap. Patlador. lib. 2. rer. quoti. cap. fin. 6. p. n. fi. l. 2. o. tit. 2. lib. 4. recopil. l. 1. tit. 27. p. 3. quod si citatio faciendæ est ei qui sub districtu, & diuersa iurisdictione alterius iudicis existit, debet per requisitorias literas fieri; item exequitio sententiæ alibi late: ergo idem dicendum videretur in nostro casu, ut nullatenus ei intimari debet hæc prouisio, nisi ad requisitorias literas, seu supplicatorias tribunalis, de violentia cognoscentis.

Sed contrarium in nostro casu verius esse existimus, tum quia dicitur §. sent. Romæ. procedit in iurisdictionibus actibus, exercendis in aliena iurisdictione, nos autem lo-

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

quimur in actibus extraiudicialibus, qui vbique geri possunt, ut probatur etiā à ratione cessante d. §. sent. Romæ. quā Doctores citati reddūt. tum etiam quoniam prouisionis intimatio non est citatio, nec aliquid iurisdictionale continet, sed est quædam monitio, & certioratio monitorialis, que nullā arguit, nec supponit superioritatem, ac propterea à quocumque iudice, carente iurisdictione etiam aliàs incapace laico, scilicet, fieri potest clerico, tãquam actus extraiudicialis, ita probat gl. celebris in c. c. causs. de off. deleg. (que inter vtranque citationem hanc ponit differentiam) Matheus de Afflic. in decis. Neapol. 24. n. 8. docent Iacob. Butriga. Paul. & Bald. in l. testamenta omnia. per text. ibi C. de testam. Bald. in l. prescriptio. C. si contra ius vel util. publ. Feli. in c. c. inter col. 8. de exceptio. Iafred. L. affr. Balb. in suis obseruatio. decis. 323. incipit. citatio. Marant. de ord. iudicio. 4. p. d. 11. n. 36. pulchrè Bobad. in polit. lib. 2. c. 18. n. 31. qui affirmant, quod si quis cōpareat coram iudice seculari dicens, iuri suo esse cōsonum, ut aliquid intimeretur alicui clerico, ut certiorato præiudiciū fiat, aut interpellatus constituat in mora, seu mala fide, ut ad hunc effectū prædictus iudex secularis licitè potest facere dicitam intimationem, & certiorationem, seu monitionem, de quo nos latissimè supra hoc cap. à n. 129. tractauimus, circa intimationem prouisionis ordinariæ, ergo sequitur manifestè, ut ad illam prouisionem Regia intimationem non sint necessariæ requisitorie literæ, maximè ut euitentur dilationes, quas violentia pendens non patitur, prout superius diximus hoc cap.

Tutius tamen erit, ut ipsa prouisio præsentetur in eodè tribunalis Regio, ubi deget iudex vi opprimens, scilicet, in el acuerdo, cum petitione negotij facta relatione, ut iubeat cuiuslibet tabellioni illam intimare. si intimatione facta, prouisioni non obtemperet, secunda iussio ab eadè audientia Regia, à qua prima emanauit, postuletur, & illi prout supra intimata, vltimè illo recusate à violentia desistere, tertia iussio cum temporalitatu occupatione (prout superius) expeditur. ad hæc autè exequendam vtile iudicarem, ut tribunal, per quod expeditur, rescribat (nō per viā requisitorie, sed simpliciter cū vrbantate, facta negotij simplici relatione) alteri tribunalis Regio, ut comminatas poenas exequatur.

Secunda autem difficultas, que oritur ex d. l. Regia supra citata ad principium huius §. illa sit, an duobus iudicibus degentibus in diuersis limitibus dictorum tribunalium Regalium, se inuicem inhibentibus, & à quolibet sit emissæ appellatio, ad quod tribunal pro tollenda violentia sit recurrendum,

L 3 quam

quam quaestionem dilucide tractauimus infra 2. p. cap. 10. vers. his & ordine successiuo difficultis, & à n. 52. cum multis sequentibus in simili proposito, & n. fi. ex cuius doctrinis rectè ad hanc nostram tollendam difficultatem inferri potest. vbi enim proposuimus illam quaestionem; si iudex in vno degens districtu, expediat literas inhibitorias contra alium iudicem, in alio districtu degentem, à qua datur inhibitione appellatio, quòd horum tribunal pro illius delatione per viam violentiæ audeundum sit, in quo tres casus distinximus: quòd aut appellatio emittitur à iudice inhibito, eo, quòd se dedit pro inhibito, certans appellans ab eo, vt debeat reassumere iurisdictionem, quia minùs iuste inhibitioni non legitime acquieuit, & tunc cum appellatio debeat interponi coram hoc iudice grauate, sine dubio ad illud tribunal recurrendum est, sub cuius limitibus reperitur iudex opprimens, à quo appellatur iuxta nostram l. Regiam ad principium huius §. citatam.

12 Secundus casus sit, quando appellatur ab expeditione inhibitionis, & sic à facto, & grauamine iudicis inhibitoris, & tunc similiter non est dubium, vt id tribunal pro tollenda violentia sit audeundum, sub cuius districtu inhibens deget, prout hoc distinctionis membrum, & superius latè pluribus doctrinis applicatis in d. c. 10. comprobauimus. pro quibus mirabilis est doctrina Aloysij Riccij in prax. decis. 326. per totam. & optimè vide quæ nos infra 4. p. c. 4. à n. 41.

13 Tertius casus est, quando à facto, & à grauaminibus vtriusque iudicis, & sic ab expeditione inhibitionis, & à iudice inferiori, dante se pro inhibito, simul est appellatio emissa, & tunc probauimus, & resoluimus, vt cum istæ causæ sint effectæ vnum continens, ac propterea diuidi non possent, quælibet Regalis Curia pro tollenda violentia super toto negotio adiri poterit, quòd ex identitate rationis idem diximus in d. c. 10. ad fi. procedere in duobus iudicibus, adinuicem se inhibitoribus, & à quorum singularibus inhibitionibus, vtraque pars appellauit, quia vt dictum est, contentiæ causæ diuidi non potest. & ideo cuiuslibet Curia pertinet cognitio super violentia ob denegatam delationem vtrique appellati, si vtraque pars appellans conqueratur, ex rationibus fundametalibus ibidem adductis iuxta similem doctrinam, de qua per Ioan. Andr. & Philip. Frach. in regul. in obscur. de regul. iur. in 6. Ab. in c. fi. num. 25. de for. compet. Bald. in l. si quis non dicat rapere col. 3. C. de Episc. & cler. Marf. in l. vni. n. 100. C. de rap. virg. & in l. fi. n. 110. C. de iur. omni. iudi. dum tractant de eo, qui existens in vno terri-

torio emisit sagittam, siue scloppum, & occidit aliquem in alio territorio existentem, vt hoc casu vterque iudex sit iudex competens, ne contentiæ causæ diuidatur, quam doctrinam esse communem testantur Ab. d. n. 25. Alberi. in 4. p. statuto. q. 79. Nell. de bannit. in 2. p. 1. temp. d. q. 8. Clar. d. q. 28. vers. item posse. Practi. Corrad. tit. de inquisitio. n. 18. vers. Ab. tamen vsque ad n. 17. Prosp. Farin. in pract. crim. 1. tom. tit. de inquis. q. 7. n. 46. aliàs enim maximè sequeretur absurdum, si ad vtrunque tribunal recurrere posset, & deberet, quoniam diuersa, & cõtraria decreta vtraque pars reportaret, & pro executione magna sequeretur repugnantia, aliena à natura huius cognitionis extraiudicialis, nudæ protectionis, & defensionis naturalis, vide latius in d. c. 10. & pro omnibus iis casibus vide mirabiles doctrinas de quibus nos infra 4. p. c. 4. prope finem vers. vltimò pro necessario fundamento à n. 41.

§. V.

De his causis, & negotiis, quibus denegatur recursus ad supræmā prætoriam per hanc viam violentiæ.

S V M M A R I V M.

Indicare vnum ex pluribus cum Prætor vetat, cetera committere videtur. n. 1.
 Exceptio firmat regulam in contrarium. n. 2.
 Regalia specificata quedam in venditione alienius terre à Rege facta, & aliqua excepta, omnia regalia vltra excepta veniunt. n. 3.
 Casus nonnulli iuris rationibus sunt excepti, vt trahi non possint ad Regia prætoriam per viam violentiæ, quidam absolutè, & quidam deficiente demum qualitate. n. 4.
 Causæ spectantes cognitioni sancti officij siue ciuiles, siue criminales, non trahuntur per viam violentiæ ad Regia tribunalia. n. 5.
 In Regno Aragonum iuris firmia denegatur in causis tangentibus sancto officio. n. 6.
 Manifestatio persone occultitate non datur in Regno Aragonum in causis spectantibus sancto officio. n. 7.
 Causæ inquisitionis plus scandali, quam utilitatis afferrent, si contra earum naturam & sigillum ad Regia prætoriam traherentur. n. 8.
 Opprimi potius, quam protegi infidelis debet. n. 9.
 Regularium vtriusque sexus causæ super correctione & visitatione non trahuntur ad tribunalia Regia per viam violentiæ, & de ratione. n. 10. & 17.
 Religiosorum Prælati iurisdictionem habent ordinariam non delegatam in subditis. n. 11.
 In religiosos maiorem potestatem habet Prælati, quam Dominus in seruam. n. 12.

Religiosos

Religiosorum correctio, & qualibet sententia Prælati, non recipit appellationem regulariter, & vbi admittitur non suspendit. n. 13.
 Religiosorum Prælati vim exequendo non faciunt, quia eorum sententiæ non suspenduntur per appellationem. n. 14.
 Religiosi appellantes à correctione sui Prælati non possunt in Francia recurrere ad parlamentum. n. 15.
 Religiosi non possunt appellare. n. 16.
 A Prælato excedente modum correctionis, & visitationis licita est appellatio. n. 18.
 Cenuallos varius & perplexus, an causæ religiosorum trahantur per viam violentiæ, reprobat. n. 19. & 20.
 Religiosorum causas etiam super electionibus gestas à Prioribus generalibus, & alijs Superioribus inter Monachos, hæcenus est inaudium, trahi ad tribunalia per viam violentiæ. n. 21.
 Lex Regia, prohibens causas religiosorum trahi per viam violentiæ, interpretatur. n. 22.
 Actus vbi determinatio non apparet, ab vsu & consuetudine informatur. n. 23.
 Religiosorum causæ qualibet, quæ ex Tridentino tractari possunt coram ordinarijs, per viam violentiæ ad Regia prætoriam trahi possunt. n. 24.
 Idem in causis contentiosis pendentibus coram religiosorum conseruatoribus, & alijs iudicibus. n. 25.
 Concil. Trident. sess. 21. cap. 8. explanatur. n. 26. & seqq.
 Ordinarius, quando in defectum superioris per eum admoniti suos religiosos non visitantis, & corrigentis potest visitare, an ob denegatam appellationem ab ordinario possint religiosi ad Senatum recurrere per viam violentiæ. n. 27.
 Subrogatus an debeat seruari statuta eius, in cuius locum subrogatur, an propria. n. 28.
 Episcopus visitans religiosos in defectum superioris iuxta Trident. obseruat eorum instituta, prout superior. n. 29.
 Causæ, Bullam Cruciatam, subsidium, & excusatum tangentes quomodolibet, non trahuntur per viam violentiæ ad Senatum. n. 30.
 Apostolicæ tres gratiæ, scilicet, Cruciatæ, subsidij, &c. concessæ sunt, vt exercitus Regijs fortis reddatur in defensionem Ecclesiæ. n. 31.
 Commissarius generalis Cruciatæ quomodo in dictarum gratiarum executione se habeat, & quam, & à quibus iurisdictionem habeat. n. 32.
 Commissarij generales Ministri, & subdelegati coram quo sunt conueniendi in causis tangentibus suum munus. n. 33.
 Doctor Perez de Lara Senator ab Authore laudatur. n. 34.
 Commissarius Cruciatæ tenetur in singulis diece-

sibus subdelegatos nominare, & cuius qualitatibus, & de quibus possint cognoscere, & quomodo. n. 35. & 36.
 Tribunalia supræma sunt inhibita, vt nullatenus possint cognoscere, etiam per viam violentiæ de causis vertentibus coram Commissario Cruciatæ, & eorum subdelegatis. n. 37.
 Subsidij repartitio non suspenditur per appellationem, nec contradictionem, sed eius statim sit executio. n. 38.
 Subsidij recollectio, & solutio non recipit appellationem. n. 39.
 Subsidium charitatum pro alimentis etiam impositum ab Episcopo, non recipit appellationem. n. 40.
 Scholasticorum causæ vertentes coram Magistro scholarum Salmantino, & eius locum tenente, non trahuntur ad tribunalia per viam violentiæ. n. 41.
 Scholasticus, vt reus, an possit conueniri coram iudice ordinario, si degat vltra duas dietas. n. 42.
 Dieta quid sit, & à quo incipiat loca, & vsque ad quem finitur, & quid sit stadium. n. 43. remissus.
 Lex Regia de dieta apposta intelligitur respectu scholastici alium inuenientis coram Magistro scholæ. n. 44. & 45.
 Scholastico Salmantino in remotis degenti conuento coram Ordinario dantur conseruatoriæ literæ per suum Magistrum scholarum, vt remittatur. n. 46. & 47.
 Casus de facto referuntur circa declinatoriam scholasticorum, & eorum remissionem ad Magistrum scholarum. n. 48.
 Scholarum causæ pendentes coram delegato à Magistro scholarum in remotis, an partes trahi nequeant ad supræmā prætoriam per viam violentiæ. n. 49.
 A subdelegato delegati cum clausula (appellatione postposita) licet appellare. n. 50.
 Causa sui natura exequibilis ad quemcumque vadat delegata; transit cum sua qualitate. n. 51.
 Qualitas rei inherens cum ea transit, quocumque vadat. n. 52.
 Scholasticorum privilegium non propter Magistrum scholarum, sed propter ipsos scholasticos datum est. n. 53.
 Privilegijs durante causa ipsum debet durare. n. 54.
 Senator Regius à Salmantino Magistro ob incompetentiā, vel ab alio iudice Ecclesiastico excommunicatus, potest cognoscere de causa violentiæ ad petitionem ffcialis Regij eiusdem tribunalis. n. 55.
 Secus si index excommunicans sit sub alterius tribunalis districtu, quia ad idem erit recurrendum. ibidem.

L 4

Causæ

Causæ, quæ non absolute, sed deficiente qualitate ad Senatum non trahuntur per viam violentiæ; quæ sunt. n. 56.

Et de ratione. n. 57.

Qualitas attribuitur iurisdictionem prius debet constare. n. 58.

VM prætor vnum ex pluribus iudicare vetat, cætera committere videtur. Verba sunt Pauli Iurisc. lib. 17. ad edictum relata in l. cum prætor ff. de iudic. etenim per cognitionem eorum causarum, & negotiorum, quæ ad tribunalia suprema non veniunt per viam violentiæ, facillè cognoscendum, quæ iure trahi queant, cum exceptio firmet regulam in contrarium, l. nam quod li. quidè §. fin. i. respons. ff. de pen. legas. l. quæstium §. denique in fin. ff. de fundo instructo. tex. iust. gloss. in authent. de non alien. vel perm. reb. Eccles. collat. 2. cap. 2. de coniug. leprof. cum aliis, ita ut casus specialiter ab hac regula non exceptus à lege, sub ea comprehendit, dubitabit nemo. Cum enim Princeps hoc regale supremis suis tribunalibus concessisset, à quibus aliquos expressim casus exceptit, cæteri omnes censentur commissi ultra exceptos; ex Ludouico Romano in suo elegantissimo consilio 271. incipiente *Vis tota*. vbi dicit, quod in venditione terræ sancti Lusidij facta per Ladislaum Regem Vngariæ, veniunt gabellæ, & iura exitura, quæ sunt regalia, ex quo in venditione quædam regalia sunt specificata, & postea quædam excepta, quæ exceptio firmat regulam in non exceptis ex supradictis iuribus, quem refert Euerard. in locis legali. loca ab exceptione ad regul. fol. mihi 55. in princ.

Et quamuis hucusque dictum sit, defensionis remediū, & recursum saluberrimum, & præstantissimum esse, ad propulsandas, & sedandas iniurias iudicum Ecclesiasticorum iustis appellationibus non deferentium; tamen iure nostro Regio meritò iustis, & legitimis rationibus aliqui sunt casus excepti, quibus inhibita sunt Cancellariæ supremæ, ne ad eas per hanc viam violentiæ traherentur. quidam tamè absolute & sine aliqua distinctione, quidam tamen non absolute, sed deficiente qualitate ex priori genere.

Primus ille est, in causis, nempe tam civilibus, quam criminalibus, quarum cognitio pertinet ad Inquisitores Hæreticæ prauitatis, & ad iudices bonorum publicatorum, etiam sub prætextu subleuandi vi oppressos, sed qui appellare voluerint in suprascriptis causis, adire tenentur sacrosanctum Senatum supremum sanctæ Inquisitionis. quod ita ex Regiis decretis prohibentur extat, ut post Iacobum Simancas de Ca-

holici institui. cap. 36. num. 2. tradit Salced. in additio. ad prax. crim. Bernar. Diaz. c. 102. litera A. pag. mihi 327. colum. 1. vbi refert Regium decretum circa hoc editum Burg. die 7. Martij anno 1508. renouatum 1553. circa quod legendus est d. Simancas, Cæned. in collecta. ad decreta. colum. 17. num. 4. fol. 128. vbi dicit in his casibus in Regno etiam Aragonum, nec iuris firmam etiam pendente appellatione, dari, idem tenet Sese in tractatu de inhibi. cap. 30. §. 1. à numer. 44. cum seqq. vbi etiam dicit in illo Regno non habere locum manifestationem personæ, qua uti solet iustitia Aragonum super manifestanda qualibet persona occultata, seu aliter iniuste detenta à quolibet iudice, & quod in iis causis spectantibus Inquisitorum cognitioni; non habeat locum cognitio per viam violentiæ, tenet idem Sese nouiter in epistol. ad Regem numer. 99. quæ est in primo tomo decif. ad princ. Rodrig. de annu. reddit. libr. 1. quæst. 17. num. 75. nam cum in illis negotiis tanto procedatur secreto, ut nec eidem parti testium copia detur, nefas esset, & minus rationi congruum, tales lites cõtra ipsorum naturam, rectumque, & necessarium procedendi modum præ oculis tantorum, diuersorum generum, tantique personarum concursus, in supremis regalibus Cancellariis degentibus, publicè referre, imò scandali plus afferret, quam vilitatis. pro quo bene facit text. in cap. rescand. 2. 4. quæst. 3. cuius verba sunt: Rescand. sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis à caulis repellenda; ne tota domus, massa, corpus & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, & intereant. Arrius in Alexandria vna scintilla fuit, sed quoniam non statim oppressus est, per totum orbem eius flamma populata est. ecce text. qui huiusmodi personarum genus potius opprimi, quam defendi permittit.

Secundus casus eadè ferme ratione fundatur, & non venit ad tribunalia, nempe: à correctione, & visitatione monachorum regularium, & monialium, ut probat l. Regia 40. tit. 5. lib. 2. recopil. in hac verba: *Porque somos informados, que los negocios Ecclesiasticos, tocantes a visitacion, y correccion de religiosos, y religiosas, que se hazen por sus superiores, trahen inconuenientes, traherse por via defuerça a las audiencias, assi por raxon del secreto, que conuenie tener se, de lo que en ellos se trata, y por el breue despacho y otras causas: por que mandamos a los Presidentes y Oydores de las audiencias, que no se entremetan, a conser de semejantes negocios, ni mandar traher ante ellos tales procesos por via defuerça en manera alguna, porque quando en esto vniere que proueer, los del nuestro Consejo proueerán.* Nostras Rodriguez de reddit.

- 11 *reddit. quæst. 17. lib. 2. num. 75.* nam cum à suo iudice ordinario nempe Abbatibus, & Prælatibus, qui absque dubio in eos religiosos singulos iurisdictionem ordinariam, non verò delegantem habet, qui de eorum religiosorum subditorum causis cognoscunt, quem admodum & clerici Episcopum, & prouisorum eius, ut relato Emanuele Rodrig. 1. tit. quæst. Regularium quæst. 65. art. 13. tenet Ioan. Gutier. præf. q. ciu. lib. 4. quæst. 64. num. 2. versiculo pro quorum, & postmodum in versiculo, in 12 2. casu principali. imò in eos religiosos maiorem potestatem habent, quam Domini in seruos, ut latè comprobat Philip. Franch. in cap. 3. circa princ. de appella. multum enim indecens videretur, excessus religiosorum (quibus honestas, & exemplum magis, quam cæteris commendatum est) in tribunalibus coram rusticis, & idiotis plurimis ibi frequenter assistentibus, recitari, quod absque scandalo id fieri, nullo modo posset. Et quia ad effectum huius recursus, & remedij, nullum appellantis religiosi per Senatum prælati poterat, quoniã nihilominus quod regulariter prohibita sit appellatio à quacumque sententia lata per Prælatos, & Abbates in suos subditos, & quando in aliquo casu permittitur, non suspendit effectum sententiæ, imò ea non obstante potest procedere ad executionem, ex text. expresso in cap. ad nostram 3. in ordin. de appella. ex ratione adducta. Quia verò remedium appellationis non est inuentum, ut alicui à religionis, & ordinis obseruantia exorbitanti debeat, in sua nequitia patrociniū exhibere, & c. vbi Ab. latè & Philip. Fran. num. 3. & quia talis appellatio frustratoria iudicatur, ut ex Lancelo. de attent. 2. part. cap. 12. limi. 18. numer. 8. capropter, cum à tribunalibus illi Prælati non possunt iuberi, deferre, cum nullam vim committant exequendo; frustra traherentur processus, & meritò ad eos trahendos prouisio negatur, propter circuitus vitandos agitur dlem. audit. de rescript. & ita tenet Rodrig. vbi proxim. & eadem ratione idem dicit seruati in Francia circa appellationem, tanquam ab abusu non admitatur à Senatu seu parlamento. Rebuff. tit. 3. tract. anuum. tit. de appellat. tanquam ab abusu art. 1. gloss. 1. n. 23. 24. & 25. fol. 936.
- 15 Et quòd in Francia non possint religiosi appellare à correctione sui superioris Prælati recurrere ad Parlamentum Regiū, tanquam ab abusu, sed imò potius appellatione non obstante, possit Prælatum exequi, tenet Scacia de appella. quæst. 17. limi. 26. num. 9. & 10. versiculo ego non discendo. Gregor. Tholosa. in tractat. de appellat. lib. 2. cap. 10. num. 7. 16 versic. in Gallia fol. 156. & quòd religiosi non

possunt appellare, tenet Couarr. in præf. q. cap. 23. sub num. 6. versicul. 8. idem tenet Domini à Soto lib. 5. de iusti. & iur. quæst. 6. art. 3. dicentes, sanctè & religiose in religionibus 17 Monachorum appellandi usum sublatum fuisse, nam etiam si posset accedere, Monachum aliquem iniuria læsum affligi à Prælato; tamen multa damna ex appellationibus sequerentur, quæ religionis neruum, & decus potissimum macularent. idem tenet Manuel Rodrig. quæst. regul. quæst. 29. art. 2. Aragon 2. 2. quæst. 69. artic. 3. Cerol. in præf. 2. part. verb. regulares versic. 6. idem Manuel Rodrig. tom. 1. quæst. 29. art. 3. & in summa. in fin. tit. de ordi. iudic. cap. 13. num. 5. idem testatur Sese tract. de inhibi. c. 29. §. 1. sub num. 44. & idem in epistol. ad Regem num. 99. & sic ex utraque ratione, tam ratione scandali vitandi, de quo in l. Regia, quam ratione appellationis prohibita nullo modo admittitur religiosus in correctione ad recursum Regium. Hoc iure vtimur, nam ad ea quæ frequentius accidunt, iura adaptantur, l. nam ad ea ff. de legibus.

Sed dictam tamen regulam, quam vt firmissimam hæcenus firmauimus, appellari non posse à Prælato religioso grauante, & opprimente suum subditum religiosum; limitandam esse, quando in correctione, & visitatione Prælatum modum excessit, quia tunc potest licitè appellare. Specula tit. de appellat. §. in quibus autem casibus. Franch. in cap. de prior. n. 31. sub n. 2. de appella. Card. Alexan. in d. c. ad nostram l. 3. num. 3. versiculo nota 2. & Decius num. 1. & seqq. Marant. de ordi. iudic. 6. part. act. 2. prin. verb. & quandoque appellatur. limi. 27. sub num. 333. Gregor. Tholof. de appellat. lib. 2. cap. 10. & apertius à num. 8. fol. 156. Ruginel. eodem tract. §. 2. c. 3. num. 229. Scacia de appella. quæst. 17. limi. 26. num. 12. & de excessu Prælati in visitatione vide multa per Pauin. tract. de visit. 1. p. quæst. 10. per totam fol. 189. & sequentibus. & ita intelliguntur, prout loquuntur, Nauar. lib. 2. consil. tit. de appellat. consil. 4. num. 5. & in cap. nullam 18. q. 2. num. 51. prout & illum intelligit, & sequitur Cæned. in Canon. q. 26. sub n. 2. versic. aduertendum tamen est.

Quæ limitatio probatur ex text. in cap. de prior. 31. de appellat. quem ita ibi intelligunt, & interpretatur Doctores citati, & est optima glossa ibi verb. contempserit. & est text. in cap. licet de off. ordin. & ita illum etiam intelligunt Doctores communiter ibi. Calderi. consil. 3. sub tit. de appella. Ancarra. consil. 42. Ab. in d. cap. ad nostram num. 7. & ibi Feli. n. 7. Decius numer. 1. de appellat. quare dicendum est, perperam intellexisse illum Ceuall. quod cognitio, per viam violentiæ, p. quæst. 95. à prin. quo motus,